

Megmaradásunk útja

A Krisztus utáni első században rohamosan terjedni kezd a keresztyénség, immár nem csak a választott nép hazájában, de az úgynevezett pogány területeken, a Római birodalomban is. A hit szép harcának eredményeként Európa népei fokozatosan Krisztus követői lesznek.

Életünk jelene azonban éppen ennek az ellenkezőjéről beszél. Egy nagy, kétezer éven át tartó történelmi világkorszak, a keresztyén Európa, a szemünk előtt recseg-ropog minden eresztékében. Sőt, ma már posztkeresztyén korszakról beszélhetünk. A hit, oly sok évszázad után kisebbségbe került. Cenzúrát és üldözést szenved, az önmagát szabadnak hirdető világban.

Abban a fázisban van hitünk hajója, amikor bár cibálja a vihar, a hullámok játszi könnyedséggel emelik és taszítják a mélybe, de még nem látni, mi lesz a sorsa. Vajon túléli-e az elemek harcát, megérkezik-e a békés kikötőbe, vagy mindez csak a kezdet, valami még rosszabbnak, hit nélküli korszaknak a vészjósló kezdete? Vagy esetleg újra fújni kezd a mi irányunkba is a Lélek ébresztő szele és a kőszívekről lehullnak majd a lakatok?

Ma még azt látjuk, egyre elhatalmasodó mértékben, hogy a modern világ hatásai, köztük a hit megromlása, az elvilágiasodás, az Istentől való elfordulás, bennünket is utolért és uralma alatt tart. Szapora léptekkel visszapogányosodik népünk és fordulnak el a szülők, és gyermekeik a megtartó Isten kegyelmétől.

De ennek helyébe senki nem tud magának jobbat adni. Az okos eszközök és videójátékok korában a lélek üres ma-

rad. Isten nélkül félszárnyú madárként vergődik az életünk. Nekünk is meg kell vívniunk a hit szép harcát, hogy életünk a Krisztus keskeny útján maradjon.

Ez a lelki küzdelem mindig otthon kezdődik. A szülő szolgálatával. Ő az, aki Isten hajlékába vezeti gyermekét, aki imádkozni tanít. Erről tesz fogadalmat, mielőtt a keresztség alá tartja gyermekét: úgy neveli és nevelteti, hogy felnövekedve majd saját maga tegyen bizonyosságot Krisztust követő hitéről.

Nem vagyunk esz-köztelenek. A keresztyén embernek is megvan a saját eszköztára a hit szép harcának megvívásához. Az efézusi levélben, szép sorjában elénk tárja Pál, ezt a lelki fegyverzetet.

A reformáció nem csak ünnep, nem csak emlékezés a dicső múlt-ra, hanem annál inkább egy út, a Krisztus útja, amelyen haladnunk kell. Úgy lesz hatékony ez az emlékezés, ha újulni akarunk általa. Ha még

több és folyamatos helyet akarunk adni a saját és közösségeink életében az Igének és az imádságnak.

Hiszen látnunk kell, az Istennek hátat fordító élet okozza az európai jelen végzetes, de talán még nem végleges útvesztését, térvessztését. Az Ige nélküli élet, minden erőfeszítése ellenére sem tud, csupán önerőből diadalmaskodni vagy akár csak túlélni, remélni, félelmeit leküzdeni.

Tücskökkel és bogarakkal, méregzöld víziókkal, progresszív, Istent-hitet száműző ideológiával, háttérhatalmi tervekkel tör ránk a jelen. Azzal szembesül életünk, amit Döbrentei Kornél így fogalmaz versbe: „Méltóságunk oda,

Szerkesszük együtt!

szeregetnapar@gmail.com

Szeretettel hívjuk fel a lelkipásztorok, presbiterek, gyülekezeti tagok figyelmét, hogy gyülekezeti tudósítássaikkal, fényképekkel teljesebbé tehetik egyházi életünk naptári összefoglalóját.

A beszámolókat szerkesztőségünk E-mail címére, a **szeregetnapar@gmail.com** vagy postai címére **Ref. Lelkészi Hivatal 076 74 Drahnov 216** küldhetik.

Amennyiben pár napon belül nem kapnak visszajelzést elektronikus levelükre, kérem lépjenek telefonos kapcsolatba a szerkesztőséggel.

Kérjük a fotókat, beszámolókat október 20-ig küldjék el, hogy időben eljusson Önökhöz kiadványunk!

Előre is köszönjük a segítségüket.

Csoma László

megsilányult vérünk, / okosságnak hisszük tehetetlenségünk / mert félünk, félünk, félünk.”

A recsegő-ropogó, identitást ide-oda váltó, hit nélküli, keresztyén alapjaitól könnyelműen elszakadó Európában élve, az utódállamokban fogyatkozó kisebbségi nemzetközösséget alkotva, a globalizmus beáramlásától mérgezve, fontos, hogy tudjuk, és megfogalmazzuk, mit várunk a jövőtől. Kihez fordulhatunk félelmeinkkel. Kitől kérjük a reményt, a saját és gyermekeink, unokáink jövőjét.

A nagy ügyek mindig áldozatkész, nagyszívú embere-

ket kívántak. Adyra azt vallja: „Csak akkor születtek nagy dolgok, / Ha bátrak voltak, akik mertek.” Erre van szükségünk megfáradó jelenünkben. Biztatni az elgyengülőket, hitben nevelni gyermekeinket, újra és újra megújulni és megerősödni a Krisztusban.

A reformáció útja, iránya, üzenete ma is arra emlékezteti, a tévedéseiben, bűneiben, a világ mátrixában eltévelyedő, önmagát becsapó, az Istent életéből száműző embert: „Nincs más út, csak az Isten útja.”

Fábián Tibor

Apróságokkal foglalkozó vagyok! És akkor...?(!)

„A szeretet soha el nem múlik...” (1Kor. 13, 8)

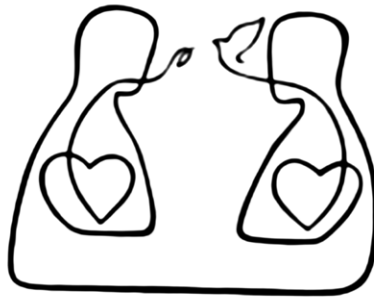
Lehetünk kicsinyesek vagy aprólékosak, szórszálhasogatók, vagy épp alaposak. Mondhatni, minden csak nézőpont kérdése. Ha pedig így fogalmazzunk, akkor a mostani írásom címe lehetne akár az is, hogy „saját nézőpontom elemzésével foglalkozó” vagyok. Szóval ismételtén önismereti órát tartok, hogy majd az öngyakorlaton el ne bukjak. Ezen ponton pedig szeretném ketté-bontani a szavakat: „ön-ismeret”, „ön-gyakorlat”. Hadd beszéljünk először az „ön”-ről, majd pedig az „ismeret-gyakorlat” szavakról és azok értelméről.

Az „ön” szó számomra azért érdekes, mivel a szó maga kifejezi a saját magunk felé irányuló tiszteletet. Ha valakit „Ön” megszólítással illetünk, akkor annak magába kellene foglalnia és magában hordoznia a tiszteletet, legalábbis ahogy még „anyáink” tanították nekünk. Ha pedig visszairányítjuk magunkra a tiszteletet, akkor lehetünk csak igazán rendben magunkkal, Istennel és felebarátainkkal. A modern világ minden második reklámja arra mutat, hogy foglalkozz magaddal, mert megérdemled. S ha leveszszük róla a sok mézes-mázos körítést, akkor előkerül az igazság, vagyis, hogy tényleg foglalkozz magaddal, hogy rendben légy és ha „Önmagaddal” rendben vagy, akkor rendben leszel mindenki mással is.

Ezzel kapcsolatban nagyon sokáig nagyon mérgesített az a mondat, hogy egyedül születünk, egyedül fogunk meghalni, ezért meg kell tanulnunk egyedül rendben lenni. Azonban ez a meztelen igazság! Ha én nem tudok egyedül magamban,

legbelül „rendben” lenni, akkor körülöttem sem lesz semmi rendben. S itt térhetünk át az „ismeret-gyakorlat” szókapcsolatra. Ismernem kell magam és ehhez mérten kell gyakorolnom és viseltetnem, viselkednem. Ez pedig egyáltalán nem kell, hogy önzőség, öneröltetés legyen, hanem egyszerű önelemzés és önszeretet, azon a szinten, melyet a Szeretet Parancsolat is megkíván tőlünk: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.” Szóval, ha másokat akarunk szeretni, szeretnünk kell saját magunkat is. Természetesen mindezt a kellő mértékkel, példaképpel, útikalauzzal. A mérték lehet a „törvények és parancsolatok”, példakép

Simon András grafikája

a mi Urunk Jézus Krisztus – az „ígérettől a beteljessedésig”, az utikalauz pedig a mindennapos Bibliaolvasás és imádság. Ha pedig ezt így gyakoroljuk, akkor jöhetnek az „apróságok” is az életünkbe.

Az „apró” szónak rengeteg szinonimája van, mely szavak pontos értelmezése és használata között csak árnyalatnyi különbség van, mégis a „megvalósulásban” nagy eltérést mutathatnak. Mint sok egyéb kifejezés, ez is többféle módon, pozitív és negatív módon is értelmezhető. Gondolhatunk itt kicsi gyerekekre,

viszont gondolhatunk azokra a lyukakat kitöltő apróságokra, melyek sokszor az élet nagy dolgaitól is hatalmasabbakká válnak. Vagy csak úgy tűnnek, mert egyébként továbbra is apróságok. De hát nem véletlenül van a „bolhából elefánt” kifejezés, sem a „gyarló, esendő és bűnös ember” kifejezés. Az öngyakorlat egyik legnagyobb kihívása, hogy ne veszítsük szem elől a lényegét. S mi a legnagyobb és legfontosabb mindenek felett: a Szeretet. Minden gondolat és cselekedet, melyet a Szeretet inspirál, vezérel és segít megvalósítani, annak rendben kell lennie. Azonban ne feledjük: a „szereget” szó mögött sokszor megbújik a kisördög, s megpróbál kihasználni különféle „hajlamokat”, mindezt palástolva a „szereget” szóval. Ne dőlünk be neki, s ne is adjuk fel, ugyanis rendszeresen próbálkozik új bőrbe bújva meggyőzni bennünket a saját, elferdített igazáról. Apróságok, lehet, hogy már berögződött szokások, szófordulatok, mozdulatok azok, melyek megbújnak a mi másokkal kapcsolatos magaviseletünkben, melyeket mi már észre sem veszünk, vagy épp természetesen és helyesnek gondolunk, holott lehet, hogy „örök hiba”, melyet újra nagyító alá kellene helyeznünk. Attól, hogy mi helyesnek érezzük, látjuk tetteinket, még nem biztos, hogy azok. Néha bele kell helyeznünk „ön”-ünket a másik helyébe és ekkor újragondolni a szándékunkat, tetteinket – talán új tartalmat, értelmet kapnak. Soha nem szabad hagyunk, hogy bármilyen emberi gyengeségünk elferdítse, elhomályosítsa, eltakarja szemünk elől azt a

pontot, mely a Köz(ép)pontja életünknek: pont a Jézus Krisztus, Aki nek köszönhetően a mi Urunk elnézi balgaságainkat és megbocsát nekünk!

Lehet, hogy a lélekbúvárkodásom kicsit mélyre sikerült, viszont az „önismerkedés és gyakorlatoskodás” igenis mélyre nyúló kell, hogy legyen. Mint az elején írtam, lehet ez szőrszálhasogatás, de alaposság is. A jó Isten azonban elég egyértelműen meghagyta számunkra, hogy

ami a nézőpontunkat illeti, nincs árnyalatoskodás és széleskörű szó-értelmezés. Nagyon pontosan megfogalmazta, milyen az a „szereget”, mely az apróságokkal foglalkozó ember életének zsinórmértéke kell, hogy legyen.

Kedves Testvérem! Tűnjön akár milyen szócséplésnek és gondolatismétlésnek, nem lehet elégszer újra-elmondanunk, hogy őrizzük a mi szívünket és lelkünket a kísértéstől! Őrizzük a mi szeretteinket és fele-

barátainkat a Kísértőtől (igen, nagybetűvel, mert igencsak hatalmas, ne becsüljük alá – de a mi Atyánk Mindenek feletti)! Ne aggodalmaskodjunk, ne siránkozzunk, és ne féljünk, hanem imádkozzunk és cselekedjünk szeretettel, türelmesen és kedves mosollyal az arcunkon, öleléssel és simogatással viseljük egymás iránt! Legyen ez bátorítás mindannyiunk számára...

Csoma Annamária

Gyülekezeteink Tőhőlől

Ökumenikus Istentisztelet Töhölön

2024. Július 13-án a tőhői református templomban újra nagy gyülekezeti összefogásra került sor.

A község polgármesterének Taldík Tibor mérnök úrnak kérésére Ökumenikus Istentiszteletre készült e kevés lélekszámú, de nagyon szorgos gyülekezet. Tóth Zoltán református lelkész szeretettel fogadta kis templomunkban a község római katolikus híveit, illetve a plébános urat Peter Mihálik személyében. Az istentisztelet magyar- és szlovák nyelven folyt. Jó volt látni és érezni, hogy Isten előtt mindeki egyforma. Nincsenek vallási, nembeli és nyelvi megkülönböztetések. Egyforma ereje volt a közösen énekelt magyar zsoltárnak és egyaránt a szlovák éneknek is. Az igehirdetések után Valent Karla Radnóti Miklós Nem tudhatom c. vers szavallata következett, melytől kevés szem maradt szárazon. Isten kegyelméből e csodálatos alkalom tovább folytatódott a falu klubhelyiségében. A megvendéglést és a finomságokat a református asszonyok biztosították.

Hála és köszönet az együtt töltött időért és fáradozásért!

Egyedül Istené a dicsőség.

Valent Karla

Két évszázada áll a pólyáni reformátusok temploma

Jó az Úr, örökké tart szeretete és hűsége nemzedékről nemzedékre – vallja a Zsoltáros, és 2024. szeptember 8-ától hirdeti az az emlékoszlop is, amelyet a pólyáni református templom építésének bicentenáriuma alkalmából állítottak a pólyáni és szolnocsikai reformátusok.

Egy évvel ezelőtt született meg a kicsiny pólyáni gyülekezetben az a gondolat, hogy hálaadó istentisztelet keretében emlékezzenek meg arról, hogy a közösségnek kétszáz éve kőtemploma van, ami a korábbi fatemplom, illetve egy református hívő szénáscsűrje után méltó istentiszteleti helye lett a gyülekezetnek. A megemlékezés gondolatának megszületését bizonyosan az is segítette, hogy a templombejárat feletti, kőbe vésett felirat és a kazettamennyezet egyik eleme is hirdeti, hogy a pólyáni templom 1823-1824-ben épült, vagyis a gyülekezet tagjai alkalomról-alkalomra találkozhattak templomuk építésének évszámával.

A hálaadó istentiszteletre 2024. szeptember 8-án került sor, amikor ritkán látott módon megtelt a pólyáni templom, mivel a helyi gyülekezet tagjain kívül más felekezethez tartozók, vagy idegenből érkezők is helyet foglaltak a templompadokban, de a gyülekezetből elszármazott reformátusok is hazaérkeztek erre az eseményre. Az istentisztelet kezdetén Molnár István helyi lelkipásztor köszöntötte az egybegyűlteket. Köszöntésében kiemelte a lelkész, hogy bár a templom építésének kétszáz éves jubileuma kapcsán gyülekeztek össze, de mégsem az épületet ünneplik, hanem a Szentháromság Istennek adnak hálát. Annak az Istennek mondanak e napon köszönetet, aki a kétszáz év alatt – olykor rendkívül nehéz és kiszolgáltatott helyzetekben is – megtartotta a közösséget és engedte, hogy az evangélium hirdetése ne halkuljon el, sőt ráadás-ként még azt is megengedte, hogy azon a nyelven hirdettessék az örömmüzenet 2024-ben, amelyiken kétszáz évvel korábban a templomépítő elődök is hallgathatták azt.

A köszöntő szavak után Kendi Csaba, a Zempléni Református Egyházmegye esperese a Jn 13,5-9 alapján hirdette az ígét. Igehirdetésében így fogalmazott: „A kérdésre, hogy mit ünneplünk, vagy kit ünneplünk ma, nem a mi eleink, nem a templomépítő ősök, lelkipásztorok, vagy gondnokok személye és emlékezete a válasz, mert ma azt ünnepeljük, aki mindeddig megsegített bennünket. Ma azt ünnepeljük, akiben örök reményünk van, hogy soha nem hagy magunkra, azt, aki ígérete szerint velünk van minden napon a világ végezetéig, és akinek áldó, felegyenesítő, új erőt és lendületet adó erejét ma is naponta érezzük a saját életünkben: Jézus Krisztust ünnepeljük.”

A gyülekezet egyetlen konfirmandusa, Marczi József Reményik Sándor Kövek zsoltára című versét szavalta el. E szavaltat után a templomépítés folyamatát vázolta fel a helyi lelkész, aki a korabeli feljegyzések és levelezések alapján részleteiben tudta bemutatni a pólyáni református templom építésének folyamatát. E beszámolóban is elhangzott, hogy a templom építésével már 1821-ben fog-

lalkozni kezdett a gyülekezet, mivel építési anyagok beszerzéséről már ez évből van feljegyzés. A templom alapkövének letételére 1823. május 16-án kerülhetett sor és egy bő év alatt a templom fel is épült, a tetőzet is elkészült, és már a torony is kész lett, hiszen 1824. július 16-án került sor a toronygomb, vagyis a református templomot jelző csillag felhúzására. Valószínűsíthető, hogy a templa-

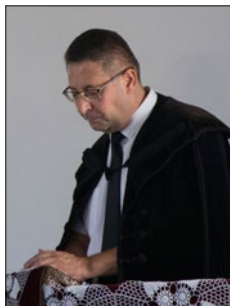
mot ezt követően már használni is kezdték, s ezért is szólnak az említett feliratok arról, hogy a templom 1824-re megépült, ugyanakkor a kazettamennyezet, vagy a templomi padok, lócák, azaz a bútorzat csak később került a helyére. Valójában 1833-ig zajlik a templomépítés, legalábbis ez évig voltak erre vonatkozó kiadásai a gyülekezetnek. A templomszentelésre 1833. szeptember 8-án került sor hasonlóan ünnepi keretek között, mint a mostani bicentenáriumi emlékűnnepség. A beszámoló zárásaként az a színes kiadvány is bemutatásra került, ami a gyülekezet templomépítés előtti történetét, magát a templomépítés folyamatát mutatja be, valamint a korabeli feljegyzésekre alapozva a templomszentelés ünnepségét írja le.

A történelmi visszatekintést követően Csoma László deregnyői lelkipásztor emlékezett vissza szolnocsikai gyermekkorára, az egykori pólyáni gyülekezetre, amely

gyülekezetből indulva – az erős ellenzél ellenére is – vállalta a lelkipásztori hivatást, végezte el a teológiát, majd állt szolgálatba a maga gyülekezetében és egy időben az egyetemes egyház vezetésében. A lelkipásztor személyes visszatekintése derít, s olykor könnyeket is csalt a szemekbe, hiszen kedves pillanatok, egykori közös élmények és egyben a gyülekezetért, egyházért hűséggel szolgáló elődök lettek megidézve.

A hálaadás a templom előtt kialakított kis parkban folytatódott, ahol emlékjelként egy tölgyfából faragott oszlop került elhelyezésre. E helyen Györki Péter az ünnepségre írt saját versét szavalta el „Isten háza” címmel. Balla Lajos fafaragó mester, az emlékoszlop készítője a faragás folyamatáról, valamint a motívumokról szolt,

amelyek között fába lett faragva a református egyház címerpajzsa, valamint két igevers-töredék: *Jó az Úr; Légy hű mindhalálig*. Legyenek ez igeversék mindenkor beszédesek, üzenetértékűek azok számára, akik pólyániként azt naponként látják, de azok számára is, akik e településre csupán ellátogatva olvassák. Hirdesse az emlékoszlop Isten jóságát, akár azt, amit a pólyáni református gyülekezet tagjaiként élhetünk meg, de szolgáljon buzdítás-ként is a mi hűségünkre, Istenhez való ragaszkodásunkra vonatkozólag – fogalmazott záró gondolataiban a lelkipásztor, amit az áldás, majd pedig a gyülekezet által elkészített szeretetvendégségre való meghívás követett.

Molnár István

Lelkünk az Urat várja, ő a mi segítségünk és pajzsunk

Isten iránti hálával készültek el a meghívók, melyet minden barsvárad református család megtalált a postaládájában, s mely örömmel adta hírül, hogy 2024. szeptember 8-án megünneplésre kerül a templom 25. évfordulója.

Miután szólott az ének, *Ím bėjöttünk nagy örömmel*, a reformátusok himnusza, a 90. zsoltár első verse is felzendült.

Az Igét **Mente Sándor Veronika** hirdette Zsolt 33,20-22 alapján. Kiemelte, boldogok lehetnek mindazok, akik tudhatják, hogy jómaguk vagy elődeik részt vettek a templom-építő munkálatokban. Hangsúlyozta, mennyire szükséges az összetartás és a hit, mely hegyeket mozdíthat meg. Intette a gyülekezetet, nem szabad természetesnek venni az imádság házát, mert ez Isten ajándéka, amit őrizni, ápolni, gondozni kell, s legfőképpen imádságos lelkülettel megbecsülni, hiszen a katolikus testvéreknek közel 80 éve nincs

felépítve és bebútorozva, pontosabban szólva ennyi idő telt el a templom alapjainak kimérése és annak felszentelése között. Az első hajlék 1786-ban épült, melynek sorsa az elkoboztatás lett. Isten háza másodszor 1786-ban épült fel, melyet több mint száz évre kiegészítettek egy toronnyal. Ezt a templomot a 2. világháború végén a német csapatok állásaik feladásakor 1945. március 19-én felrobbantották a katolikus templommal együttesen. A harangok történetét is ismertette, hozzátéve, hogy a barsvárad gyülekezet 4 haranggal büszkélkedhet, mely a barsi egyházmegyében igen csak ritka. *„Megépült az új templom, ám a régi hajlék néhány része is helyet kapott benne. A front elvonulása után a hívek néhány megmaradt elemet kiemeltek a romok közül és gondosan elrejtették csűrökben, padlásokon. Így maradt meg hosszú évtizedekig az a három kovácsolt és aranyozott tartóoszlop is, mely a karzatot tartja.”* Elhangzott, a fehér márvány úrasztala darabokra tört. Viszont a talapzatát megőrizték, melyre 1969 pünkösdjén egy tölgyfa asztalapot erősítettek. Az asztal ma is így várja a híveket. *„Legyünk Krisztus szeretetének áldott eszközei egymás javára, Isten dicsőségére. Nem félve, nem megijedve, nem meghátrálva, de ahogyan azt hirdeti a templom szószerkére festett igevers is: „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Róm 8,31)”* -mondatokkal zárta beszédét.

A gyülekezet az ünnepi istentisztelet végén elénekelte nemzeti imádságunkat, a himnuszt is, majd kézfogókor örömmel fogadta az igekártyákat, mindegyik más-más igét hirdetve...

Mente Sándor Veronika és Mente Róbert

templomuk. Felvetette a kérdést, hogy a ránk hagyott féltve őrzött örökséget miként hagyjuk majd mi is hátra. Elmondjuk-e, hogy Istent dicsőítő épület várja a lelkeket? Ez a küldetésünk, utat mutatni Isten házába, hívogatni istentiszteletre – a hálaadás és a megpróbáltatás idején egyaránt. Hirdetni Isten szeretetét, az értünk hullott drága vért, mely a megváltásra és a feltámadás ajándékára mutat.

A hirdetések végén egy néma perccel adóztunk a templom-építő gondnokok, presbiterok, gyülekezeti tagok emlékének, akik 25 éve áldozatkészen hátrahagyták utódaiknak az imádság házát.

Mente Róbert, a barsi egyházmegye világi főjegyzője beszédében elmondta, hogy Isten mai hajléka, melynek fennállásától mindössze 25 esztendő telt el, a barsvárad református gyülekezet 3. temploma. 3 év és 61 nap alatt lett

Kolozsi Zoltán köszöntése 70. születésnapja alkalmából

a Rimaszécsi Egyházközség templomában

2024. augusztus 25-én, az új kenyérért való hálaadás ünnepén

„Amikor Jézus Cézarea Filippi területére ért, megkérdezte tanítványait: „Kinek mondják az emberek az Emberfiát?” Ők így válaszoltak: „Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, megint mások pedig Jeremiásnak vagy valamelyik prófétának.” Erre megkérdezte tőlük: „Hát ti kinek mondotok engem?” Simon Péter megszólalt, és így felelt: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.” Jézus így válaszolt neki: „Boldog vagy, Simon, Jóna fia, mert nem test és vér fedte fel ezt előtted, hanem az én mennyei Atyám. Én pedig ezt mondom neked: Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta.” (Mt 16.13-18)

Kedves Kolozsi Zoltán, tisztelt Gondnok Úr! Vannak az életünkben állomások, évfordulók, meghatározó, jelentős pillanatok, amikor együtt lehetünk, ünnepelhetünk szereteteinkkel, a hozzánk közel állókkal. A keresztyén ember azzal a nem jelentéktelen többlettel számolhat, hogy az ilyen alkalmakon is ott van Jézus Krisztus, a Megváltó. Hasonló pillanatot örökít meg a felolvasott Ige. Az Úr Jézus egy meghatározó alkalommal megkérdezte az övéit, hogy kinek tartják őt az emberek, és kinek mondják őt az apostolok? És Simon Péter megadja a választ – a többi tanítvány nevében is – „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.” Mondhatjuk, hogy ez az első hitvallás. Krisztus azt jelenti Fölkent. Ő az Isten Fölkentje, ő a várva-várt Messiás. Nekünk pedig rá van szükségünk egész életünkben. Péter kijelenti a lényegét, és Jézus hozzá is teszi: „Boldog vagy Simon, Jóna fia, mert nem test és vér fedte fel ezt előtted,” - azaz nem magadtól mondtad - hanem az én mennyei Atyám a Lélek által jelentette ki neked. Kedves Gondnok Úr örömteli és hálás szívvel köszönjük a kegyelmes Istennek, hogy Ön nem csak szóval, hanem

életének kitartó, áldozatos cselekedeteivel is fokozatosan, alázattal napról napra haladva megerősítette Krisztusról való hitvallását, bizonyágtételét. Természetesen fontosak, megbecsülendők az egyházban, a gyülekezetben betöltött tisztségek is, - mint ahogyan az Ön esetében a gondnoki feladatok végzése, amiknek immár 25 éve tesz eleget - de valahol az a lényeg, hogy a Krisztuséi vagyunk és hálás szívvel neki szolgálhatunk. Neki adhatjuk életünket, megtapasztalva végtelen szeretetét, gondviselését, áldozatát, amit értünk vállalt, bűnösökért. Tisztelt Gondnok Úr, Ön tudja, látja a legjobban, hogy mi-mindent köszönhet élete Urának, Jézus Krisztusnak az eltelt 70 év alatt, mi-minden volt az, amit e szoros közösségben a Szentlélek az Ön számára kijelentett. Mi pedig örvendezünk ennek a kapcsolatnak, szövetségnek, amiből már oly sok áldás fakadt. Természetesen voltak és vannak hibáink, bűneink, mint ahogyan Péternek is voltak, mégis az Úr Jézus az ilyen egyszerű embereket választotta ki, bízta meg nagy feladatokkal, kihívásokkal, részesíti próbákban, hogy életükön keresztül megmutassa szeretetét, hatalmát, szabadítását, dicsőségét és a fárasztó munka közepette is gondviselő segítségét. Tiszta szívből kívánom, kívánjuk a Gondnok Úrnak, hogy még nagyon sokáig töltsse be tisztségét a gyülekezetben, és teljesítse azokat a megbízásokat a falu vezetőségében, vagy más szervezetekben, amellyel önt megbízták, mert méltónak és megbízhatónak tartották. Kívánunk sok erőt, egészséget, boldog, áldott pillanatokot családjában, és boldog felismeréseket hitéletében. Legyen továbbra is nagyon boldog, kiteljesedő élete az Úr Jézus Krisztusban, aki Önt Igéjével, Szentlelkével megérintette, kiválasztotta, a szolgálatára elhívta mások javára és Isten dicsőségére. Isten éltesse, Kedves Gondnok Úr!

Milen Marcell

Aki közel engedi magához Istent - Beiktatták Pándy Kovács Tímea lelkipásztort

2024. szeptember 8-án ünnepi istentisztelet keretében beiktatták lelkipásztori hivatalába Pándy Kovács Tímea lelkipásztort. A lelkész a Szádelői Református Egyházközség meghívására került a gyülekezetbe, amely mellett az áji a bódvavendégi leányegyházközséget, valamint a szádudvarnoki református szórványt is pásztorolni fogja.

Olyan korban élünk, hogy egyre ritkábban lehet részünk a lelkészbeiktatás felemelő eseményében. Hiszen tudjuk, tapasztaljuk, kevés a lelki

pásztor. Különösen az Abaúj-tornai Egyházmegye szenved a jópásztorok hiányától. Így hát ritkábban élhetjük át templomainkban a ceremónia ma-

gasztos, méltóságteljes és felemelő érzését, amikor az évszázados padok zsúfolásig megtelnek, az Isten Háza előtti tér a be nem fért hívekkel népesül be, a szoltárok és dicséretnek énekszója pedig teljesen betölti a templomot. Hatalmas öröm, ha egy-egy gyülekezetnek mégis megadatik, hogy „saját” lelkipásztora legyen.

Pándy Kovács Tímeát 12 év abaúj-

szinai és miglécnémeti, perényi gyülekezetekben végzett szolgálat után hívta meg a szádélói gyülekezet presbitériuma, de az áji és a bódvavendégi gyülekezetek, valamint a szádudvarnoki református szórvány közösség is nagy szeretettel fogadták a lelkipásztort.

Nem is csoda, hiszen Tímeát nem nehéz megszeretni közvetlensége, kedvessége, lényének kisugárzása révén - és ahogy azt köszöntőjében egyetemes egyházunk főgondnoka, Porubán Ferenc is elmondta, nevének eredete is „jó”-t és „tisztelet”-et jelent.

Pár hónappal korábban már szívükbe zárhatták azok az ifjú konfirmandusok is, akiket felkészített és kezüket el nem engedve elvezetett a megmérettetésig, hiszen bebizonyította, milyen jól ért a fiatalok nyelvén.

Az ünnepélyes istentiszteletet Varga Zoltán, az abaúj-tornai egyházmegye főjegyzője vezette. Géresi Róbert püspök pedig igehirdetésében a talentumokról szóló példázatról beszélt, valamint arról, hogy miként tudott a keresztyénség az évszázadok során

minden üldöztetés, megpróbáltatás, veszély, megaláztatás, tiltás ellenére is gyarapodni.

Az ünnepi beiktatást szolgálatát Orémus Zoltán esperes végezte, aki átadta Pándy Kovács Tímeának az egyházközség pecsétjét és a templom kulcsát. Ebből az alkalomból a gyülekezet egy új paláttal ajándékozta meg a beiktatott lelkipásztort.

Szószerkifoglaló igehirdetésében egy történettel világított rá arra, hogy aki közel engedi magához Istent, annak számára Ő hatalmas lesz, de aki

csak távolból szemléli, annak Isten is csak olyan parányi és olyan távol marad, mint a történetben a messze égen szálló repülő.

Személyes hangvételű köszönetet mondott a családjának, szüleinek és a gyülekezeteknek is a sok-sok támogatásért és szeretetért, amellyel őt körbevették és fogadták. Végül mindenkit - akinek füle volt rá, és hallotta - mélyen megérintett az az ima, amit elmondott, és amelyben arra kérte Istent, hogy szilárdítsa meg benne a jó

erényeket, ugyanakkor esendő emberi tulajdonságait halványítsa el, hogy mindenkor teljes odaadással és szívvel tudja szolgálni a rá bízott gyülekezeteket.

A jelenlévő palástos lelkipásztorok - köztük Tímea szülőfalujából, Kisgéséből érkezettek is, áldásukat adták újonnan beiktatott kollégájukra. Köszöntő sorok hangzottak el a szádélói anyaegyház gondnokától, a szinai gyülekezet gondnokától, valamint az érintett települések előljáróitól is.

A templomból kimenet Pándy Ko-

vács Tímea lelkipásztor hosszasan fogadta a hívek szívből jövő gratulációit, majd a helyi Infócentrumban szeretetvendégségre került sor a rábízott gyülekezetek tagjaival. Ezt követően pedig a tornai kultúrházban a meghívott vendégekkel együtt egy közös vacsora alkalmával ünnepelhette meg életének ezt a minden bizonnal mérőföldkönek számító eseményét.

Kovács Ágnes, a bódvavendégi gyülekezet gondnokhelyettese
Fotó: Pándy Gábor

Szlovákiai Református Keresztyén Nők Egyesülete Imanap-előkészítő Konferencia

2024. szeptember 19-22. között került megrendezésre az alkalom, amelyet 2005 óta minden évben egyszer 10 egyházkerület nőszövetségi vezetői számára rendeznek (Tiszántúl, Tiszáninnen, Dunamellék, Dunántúl, Szerbia, Horvátország, Erdély, Királyhágó-mellék, Szlovákia, Ukrajna- Kárpátalja), minden évben más egyházkerület. Ezen az alkalmon 4-4 képviselő vesz részt, ha ideje engedi. Ez éven, pár nappal a konferencia megtartása előtt jelezték, hogy Kárpátaljáról sajnos, nem tudnak részt venni az alkalmon.

A konferencia ismerkedéssel, vacsorával kezdődött, amelyhez a csicseri, Nt. Molnár Zsolt gyülekezetében szolgáló Kincsem zenekar járult hozzá, dicsőítő énekeivel.

Pénteken kiránduláson vettünk részt, melynek során a

résztevők megtekinthették Zemplén református templomát és a Megyeházat, amelyekben Nt. Kendi Csaba esperes és Nt. Spisák István fogadtak, s szolgáltak Igével és előadással. A délelőtt Borsiban folytatódott, ahol a kastély megtekintése után Nagykövésdre vettük utunkat, és a bodrogszerdahelyi gyülekezet képviselőjében Nt. Hozák Magyar

Ildikó és Nt. Hozák Viktor fogadtak egy ebéddel a helyi Korona étteremben. Délután Tóketerebes Andrassy-kastélyát, a kastélyparkot valamint a Mauzóleumot tekinthettük meg, majd Deregnyőn vacsoráztunk. A résztvevők ezután Nagykaposon hallgathatták meg a Fabotó citerazenekar és gyerekek előadását.

Szombaton Nt. Kraus Viktor esperes szolgált Igével, majd a Vajáni Református Alapiskola tanulói és a nagykaposi Kiskakas Református Óvoda gyermekei egy frappáns műsorral mutatkoztak be. Ezután a délelőtti blokkban a következő előadók szolgáltak: Szabó Mirjam a Jó Pásztor Házát, Nt. Györky Szilvia az imanapi füzetet, Nagy Zsuzsanna a felvidéki történelmi asszonyok szolgálatát mutatta be. Délután a jelenlevők meghallgatták Ft. Csoma László Lónyay családról szóló előadását, majd a kiscgéri Mustármag bábcsoport mutatkozott be, egy nagyon jól megoldott és sikerült előadással, a futballt ötvözve Gedeon történetével, Nt. Blanár Gabriella és Furik Mária vezetésével. Ezután következett Nt. Molnár Éva, királyhelmei lelkipásztor, aki a KOEN egyik aktív tagja, és a felvidéki vonatkozásairól beszélt, majd Kiss Otília tanár Tinódi Lantos

Sebestyénről, utána pedig Kiss Miklós a FIRESZ munkájáról tartott előadást. A vacsora után a jelenlevők a helyi, felújított Lónyay-kastélyban hallgathatták meg az Akusztik Quartett előadását.

Vasárnap többen igehirdetés szolgálatát indultak a helyi gyülekezetekbe végezni, a többiek pedig a helyi deregnői templomban hallgatták Isten Igéjét, Ft. Csoma László által. A konferencia Nagykaposon a Református Ifjúsági Központban, a gyülekezet által készített ebéddel zárult, és még sokáig tartottak a beszélgetések, amelyek közelebb hozták egymáshoz a résztvevőket is.

Köszönet illet minden segítőt, főként Kraus Rebres Saroltát, Szabó Mirjamot és Nagy Zsuzsannát, emellett a gyülekezeteket, minden segítő szándékot, adományt és különböző péksüteményeket, a minden résztvevő számára elkészített ajándéktáskába készített és varrott ajándékokat, s nem utolsósorban a deregnői Református Tanulmányi Központot vezetőket és benne munkálkodókat. A program nem valósulhatott volna meg Egyetemes Egyházunk és a Kulturális és Közművelődési Központ hathatós anyagi támogatása nélkül. Mindezért legyen Istené a dicsőség!

Györky Szilvia, elnök

A csicséri Kincsem zenekar

A Mustármag bábcsoport

Zemplén templomában

Ismerkedő est Deregnyőn

Akusztik Quartett zenekar előadása

Tartása és humora is volt - 115 évvel ezelőtt született Gööz Ferenc

2024. szeptember 15-én a nagygyéresi gyülekezet a Gööz családdal együtt ünnepi megemlékezést tartott a néhai itt szolgáló lelkipásztor, Gööz Ferenc születésének 115. évfordulója alkalmából.

Az ünnepi megemlékezésen Kiss Miklós köszöntötte az egybegyűlteket, majd Kendi Csaba esperes szolgált igehirdetéssel az 5Móz 8,2 alapján. Beszédében többek között elmondta, hogy az emberi életutak mellett az egykori lelkész és az egykori gyülekezet életét felidézve lássuk meg azt az Urat, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz, akinek a kegyelméből emlékezhetünk, ugyanakkor reménységgel nézhetünk a jövőbe is.

Gööz Ferenc életét Szaszák József nyugalmazott lelkipásztor mutatta be néhány személyes, humoros történettel fűszerezve. Elmondta, hogy 1909. május 2-án született Munkácon. Mivel édesapját öt éves korában elvesztette, visszaköltözésük során gyermekkorát már a régi környezetben, a Losonchoz közel lévő Gácson töltötte. Losoncon érettségizett a Kármán József Gimnáziumban, itt végezte a teológiai tanulmányait is.

Lelkipásztori szolgálatát Bánócon kezdte, majd segédlelkész Szilicén és Hanván, mielőtt Magda Sándor püspök magához vette volna káplánként a Nagykaposon székelő hivatalba. Itt ismerkedett meg Mokcsay Jolánnal, későbbi feleségével, akit azonban korán elveszített. Csupán hét évig élhettek boldog házasságban. Halála után az anya nélkül maradt három gyermekét hat éven át egyedül nevelte. Majd újra megnősült. Második neje Csontos Erzsébet lett, Nagygyéresből. Ebből a házasságából született leánygyermekkel együtt négy gyermeket neveltek közösen: Ágicát, Jóskát /Öcsi/, Lacit és Katalint /Ildikó/.

Pályázat útján nyerte el és 1936-ban foglalta el a Nagygyéresi Református Egyházközségben a lelkészi hivatalát és

kezdte el az itteni szolgálatait. 1944–1948 között a Kelet-Kassai Református Egyházmegye espereshelyettese, főjegyzője volt. Felfelé ívelő pályáját az 50-es évek törték kerékbe. Espereshelyettesi posztjától megfosztották. Egyházi beszédeit, prédikációit ellenőrizték, írásait, verseit nem közölték.

Visszavonultságában gyakori levelezést folytatott az Egyesül Államokban élő Harang Lászlóval és egyik kedvelt unokahúgával, a jelentős szlovák íróval, Hana Ponicával, aki egyike volt a Charta 77 aláíróinak.

Gööz Ferenc verseket is írt, amelyek eljutottak Tolvaj Bertalan íróhoz is, aki arra bízta őt, hogy folytassa tovább a versírást és azokat adja közre a nyilvánosságnak. Versei a szerelemről, hazaszeretetről és élet-becsület-tiszteletéről szóltak. Nyugdíjba vonulása után nejével együtt Kassára költöztek. 1980. április 25-én szólította magához az Úr.

Temetésén az igehirdetés szolgálatát végző Kun István egyházmegyei esperes többek között megemléltette, hogy Gööz Ferenc gyöngybetűkkel írt, amelyről tanúskodnak a fennmaradt kéziratok. Elmondta, hogy soha nem ment készületlenül istentiszteletet tartani, amennyiben mégis előfordult, akkor is legalább pontokban egy papíron összefoglalta igehirdetésének mondanivalóját.

Szaszák József az életrajzi ismertetőben Gööz Ferenc

lelkipásztor László fiának a visszaemlékezését is felidézte, aki úgy látta, hogy a családjukban több volt a szomorúságból. A kommunizmus szinte kerékbe törte lelkész édesapja pályáját, életét, családját. A felesége elvesztése volt számára a legsúlyosabb. Második feleségével bár megértő, boldog házasságban éltek, mindig felemlgette, ha valami gond adódott: „Drága Jolikám, vajon mit tenne.”

A parókiaán első felesége emlékeit, bútorait nem lehetett elmozdítani, egyedül a hálószoba lett lecserélve az új feleség érkezésekor. Az életüket nehezítette az is, hogy az ötvenes években egy házaspárt költöztettek be a parókia egyik, két szobából álló részébe, akik az egyiket átalakították konyhának. Csirke és kacsá tenyésztésével is foglalkoztak, ami bizony elég kellemetlen volt a lelkészcsalád számára.

Szaszák József elmondta azt is, hogy Gööz Ferencet a faluban is kedvelték, a civil összejövetelek aktív résztvevője

volt. A lakodalmakban pedig egyike a főszónokoknak. László fia szerint becsületre, tisztességre nevelte őket az apjuk, aki azzal buzdította őket a tanulásra, hogy a papgyerekeknek jobban kell tanulni és példát kell mutatniuk másoknak: „Ti csak a tudással fogtok tudni felemelkedni.”

László fia levelezést folytatott Erdélyi Géza püspökkel is, aki így írt édesapjáról, Gööz Ferencről: „Édesapádnak tartása volt, de jó humora is, így emlékszem édesapám / Erdélyi Mihály/ elbeszéléseiből: „Ő volt a gácsi Gézengúz gróf: Gööz Ferenc.”

„Gööz Ferenc akkor és abban a rendszerben megküzdött a demokráciáért, a magyarságért és a vallásért, egyházért, amit nem mindenki vállalt fel, mert egyesek visszahúzódtak vagy vártak valami csodára” – így összegezte az egykori nagygyéresi lelkipásztor szolgálatát Szaszák József.

A hallgatósággal megosztotta Gööz Ferencsel való személyes élményeit is, aki, mint mondta, apja lehetett volna. „Még mindig emlékszem az első vele való találkozásra, amikor 1969 karácsony estéjén várt a nagygyéresi vonatállomáson, majd elvezetett a parókiára. Egy alkalommal, amikor a Kistárkányban megtartott lelkészértekezletről mentünk haza, megkért, hogy vigyem el őt is haza az autómmal. Amikor megérkeztünk Királyhelmece, megkérdezte, elmennék-e meglátogatni a kórházban fekvő Pógyor Lajos zempléni lelkésztársunkat. A látogatás után Nagygyéresbe érve pedig beinvitált magukhoz azzal, hogy ebédeljünk együtt. Közben jól elbeszélgettünk. Az ebéd elfogyasztása után két fél literes korsó vizet hozott, s hozzátette, itt a portán van egy jó mély kút, jó friss hideg vízzel, amiből ő minden nap megiszik egy pohárral, ami nagyon egészséges.”

„Rá gondolva, mintha ma is látnánk hatalmas természetét, hallanánk erős hangját, szelíd, de huncutkás mosolyát, ti a

családban atyai szeretetét, ölelését és a gyülekezetben, akik ismerték őt, a felétek áradó evangélium hirdetését, a mennyei Atya üzenetét, intelmeit és vigasztalását vagy bátorítását” – tette hozzá Szaszák József.

Gööz Ferenc néhai nagygyéresi református lelkipásztor életéről és munkásságáról szóló megemlékezését Somogyi Alfrédnak, a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara dékánja szavaival zárta: „Az imádkozásban és a hálaadásban legyünk kitartóak, kérjük az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az aratásba, mert az a hatalmas Isten, aki eddig is gondviselte egyházunk és lelkészképzésünk ügyét, ő fogja gyarapítani jövőnket is, Ezért is választottuk jelmondatunknak: Az Úrnak szolgálunk!”

A lelkipásztor-költő verseit a Gööz család egy nyomtatott naptárban örökítette meg, amellyel megajándékozták a jelenlévőket. Ezek közül egyet Pap Ferdinánd szavalt el az ünneplő gyülekezet örömeire.

Gabera Laura pedig a „Lelkem, áldd az Urat” című dicsőítő dallal ajándékozta meg a gyülekezetet, a család nevében pedig Gööz Szilvia szólott a közösséghez, megköszönve a szolgálatokat, a nagygyéresiek készségét és együttműködését.

Az alkalom a 90. zsoltár első versének, nemzeti imádságunknak és a 290. dicséretnek az eléneklésével zárult, majd a vendégek a gyülekezeti házban élvezhették a presbitérium vendégszeretétét.

Jó hangulatú beszélgetésekkel, az asztalon finomságokkal, családi hangulatban ültünk le a gyülekezeti házban. Magunkkal visszük Gööz Ferenc egyik verséből a többször is elhangzott mondatot: „Hiszek az Istennek, hogy úgy lesz, amint nékem megmondatott!”

Kiss Miklós, II, fotó: Kiss Miklós
www.reformata.sk

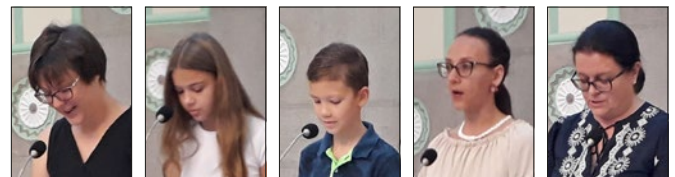
Szeretemben összeforrva egy közös test tagjai...

Ökumenikus áhítattal kezdődött a pozsonyi Duna-utcai Magyar Tannyelvű Alapiskola és Gimnázium 2024/2025-ös ünnepélyes tanévnyitója, amit nt. Buza Bodnár Aranka lelkész tartott az 1Kor 16,14 alapján: „**Minden dolgotok szeretetben menjen végbe.**” Az alkalmon főtisztelendő Molnár Tamás, székesgyéresi káplán imádkozott és mondott áldást a népes közösségre.

A gyülekezet talaján családi istentiszteletek keretén belül nyitottuk meg az új tanévet. A szlovák nyelvű istentiszteleten a gyülekezet lelkipásztora hirdette Isten Igéjét a Zsolt 50,7 alapján és imádkozott, hogy a gyermekek, a szülők és a pedagógusok Isten által kijelölt helyüket foglalják el a társadalomban és szolgáljanak egymás felé általa, hogy olvassák és megtartják az Úr szavát, mert Isten Igéje mindenkit lencsevégre kap, mint egy jó fényképész. Az istentiszteleten a Kráčalik, a Lančarič, a Marič, a Seleš, a

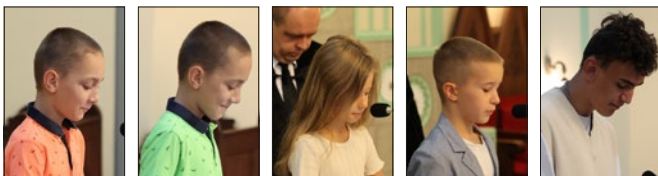
Šišulák, a Šteffek és a Vargaestók családok gyermekei szolgáltak igeolvasással és áldáskívánással.

A magyar nyelvű istentiszteleten a gyülekezet lelkipásztora a Zsolt 50,15 alapján tett biznyságot arról, hogy ugyan a zsebünkben lapulnak az okostelefonok, de milyen jó lenne a mennyei segélyhívószámot a magunkévá tenni és eljutni életünkben a helyes istenismeretre és az igaz há-

laadásra, mert ez a tanév is egy nagy dolgozat lesz a köszönetmondásunkból annak az Úrnak, Akit segítségül hívhatunk minden élethelyzetben az egész iskolaév alatt. Az igeolvasást Bögi Eszter és Kosár Szilvia vasárnapi iskola vezetői, Sipos Áron, a vasárnapi iskola látogatója és Szatmáry Andrea tanítónéni közvetítették.

2024. szeptember 24-én nt. Buza Bodnár Aranka lelkész a Pozsonyi Magyar Szakkollégium tanévnyitóján vett részt, ahol az egyetemistákkal beszélgetett és vette fel

a kapcsolatot a református fiatalokkal és buzdította őket, hogy látogassák a gyülekezet talaján meginduló ifjúsági bibliaórákat.

A hónap utolsó vasárnapján köszöntöttük jubilánsainkat. Ezen az istentiszteleten a napi ige alapján, a Zsolt 71 alapján szolgált igehirdetéssel nt. Buza Bodnár Aranka lelkész. Id. Kossár László férfitestvérünk és Dr. Nagy Vilmos presbitertársunk a jelenlévők közül igével és imádsággal voltak köszöntve a gyülekezet részéről életjubiläumük alkalmából.

Istenünk mindent helyesen cselekedett. Megmutatta hatalmát, de legfőképpen szeretetét, amely által mi is munkálkodhatunk a 2024/2024-ös tanév folyamán.

Buza Zsolt

EGYÜTT VELED

– Egyházmegyei Családi Délután Borsiban

2024. szeptember 22-én, vasárnap délután örömteli nap volt a Zempléni Egyházmegyében. Ekkor került, 14:00 kezdettel sor arra a rendezvényre, amelyre hagyományosan már tudják, hogy készülhetnek a hívek.

A kisgéresi Mustármag bábcsoport nyitotta meg az alkalmat, Gedeon történetével indítva a délutánt, amelyet a

Bucka Band dicsőítő énekeivel követett. Blanár Erik Igével köszöntötte az egybegyűlteket, majd Gebe László nagybalogi lelkipásztor áhítata következett.

Ezután ismét a Bucka Band csoport zenélt, majd a királyhalmeci Édenkert óvoda, az óvónők vezetésével, egy lakodalmas népi játékot mutatott be. Akik úgy érezték, leülhettek a „Mondd el” nevű kezdeményezés keretében lelki beszélgetésekre. A sátoraljaújhelyi Rongykutya nemcsak könyvárusítással, hanem papírszínházzal is kedveskedett a látogatóknak. A családok részt vehettek a

csicséri Százszorszép óvoda népi játékos programjain. Az érdeklődők a délutánnak helyet adó kastélytúrán tekinthették meg a látványosságokat.

Az eseményt színesebbé tette a süteményverseny,

amelyre 26 felajánlásból érkeztek nevezések. Négy kategóriában nyerhettek a jelentkezők: A Férfiak Kedvence-díjat az Őszi Arany elnevezésű sütemény. Az esperes kedvence a Delila Csábítása, a Gyerkcöcök Bolondítója a Jónás kedvence, valamint a Hölgyek Öröme a Betlehemi Álom nevű alkotás lett.

Egyházmegyénk vezetősége fontosnak tartotta, hogy a fiatalok is bekapcsolódjanak az alkalomba, ezért a FIFRESZ ismét egy sátorral és beszélgetésekkel képviseltette magát, ahol fiatalok kínálták és szolgálták fel a kért üdítőket és kávét. Kézművesek egyháztáji vásáron árulhatták a termékeiket. A finom ételekről a Pecmaniak perbenyiki polgári társulás gondoskodott.

Négy órakeres Csorba Dávid: A gályarabok emlékezete címmel tartott előadást, amely az egész esemény történelmi vonatkozásait mutatta be.

Az alkalmat, találkozásokat, beszélgetéseket végül az Első Lépés debreceni zenekar és a sötétedés zárta, amely-

re este 18:00 órakeres került sor, egyórás koncerttel. Mindezt legyen Istené a dicsőség!

Györky Szilvia

Izrael – Ország? Nemzet? Gyülekezet?

Hazugság és igazság

Hazugság

Azt állítják, hogy az éhség miatt támadott a HAMAS 2023. október 7-én

Valóság

Egy nemzetközi bizottság megállapította, hogy nincs éhínség a területen. A Gázai övezet évtizedek óta elegendő segítyt kap az ENSZ-től és más szervezetektől. Az itt lakók az térség 1/3-án természetesen zöldséget, citrusféléket és olíva boglyót. Ezen kívül Izraelből importálnak élelmiszert. Nem az éhezés volt az oka a múlt évi támadásnak. Az Associated Press hírügynökség szerint az ENSZ segíty 2014 és 2020 között 4,5 milliárd dollárt tett ki. A világszervezet a lakosság háromnegyedét látja el élelmiszerral, biztosítja az oktatást és az orvosi ellátást. Katar 2012-től 1,5 milliárd dollárt adományozott építkezésekre, egészség biztosításra és a mezőgazdaság támogatására.

Megszállás

A Gázai övezet évszázadokon át az Oszmán birodalom fennhatósága alatt volt, majd 1917-től 1948-ig a Brit Birodalom mandátum területe volt. 1948-tól 1967-ig Egyiptomi ellenőrzés alatt állt, 1967-től pedig Izraeli uralom alatt. A zsidó kormány 2005-ben teljesen kivonult a területről, érintetlenül hagyta ott a működő mezőgazdaságot, minden felszereléssel. E területéről sok országba szállítottak zöldséget, gyümölcsöt és virágot. Mindezt tönkretették az egymással véres harcot vívó palesztin csoportok. Ezt a kivonulást sok előké-

szület előzte meg, s a lakosság béke utáni vágya előzte meg. Ezzel a Gázai övezet függetlenné vált, melynek határa átjárható maradt, s Izrael gondoskodott az áruforgalomról, az energia és a vízellátásról együttműködve a nemzetközi szervezetekkel.

A terror-infrastruktúra

Egyiptom és Izrael megpróbálta visszatartani a fegyverek szállítását és a katonai alagútrendszerek kiépítését. Izrael megengedte a terület Hamasz általi ellenőrzését abban a reményben, hogy népük jólétéért és biztonságáért munkálkodnak majd. A zsidó államot „Csipkerózsika álmából” ébresztette fel, hogy a Hamasz vezetése október 7-én megújította a dszihádista-mohamedán Izrael ellenes harcba kezdett. A terület lakosságának jóléte és biztonsága távolról sem volt az ottani vezetők fő célja.

A valódi agresszor: A 2001-től rendszeresen ismétlődő Izrael lakossága elleni rakétatámadások ellenére a zsidó állam kormánya minden áron szerette volna elkerülni a Gázai övezet megszállását. Pedig a területtel szomszédos izraeli lakosoknak már évek óta bunkerekbe kellett menekülni a rakéták elől. Ennek érdekében hozták létre az ún. „Vaskupola” védelmi rendszert is, melytel nagymértékben csökkentették a támadások hatásosságát. De a példa nélküli megszállás 2023. október 7-én, amikor 1139 zsidó állampolgárt meggyilkoltak és 251 embert túszként elhurcoltak elengedhetlenné tette, hogy békeszerető izraeli nép leszámol-

jon a fenyegetéssel.

Hazugság:

A közel-keleti konfliktus oka, hogy a palesztinoknak nincs saját államuk.

Valóság

Már közvetlenül az első világháború után megindultak az arab erőszakos cselekedetek a Szentföldön élő zsidók ellen. Tehát évtizedekkel a zsidó állam létrejötte előtt, pedig akkor már léteztek a környező arab államok. Jaffában az 1921-es zavargások alkalmával, az 1929-es megszállások Hebronban és Safedben, s az 1936-39-es arab felkelésben több száz zsidót megöltek és ezreket sebesítettek meg. Az ENSZ 1947-ben megszavazta, hogy a zsidó állam és egy palesztin állam jöjjön létre. Az arabok a saját államuk létrehozása helyett a formálódó zsidó államot támadták meg. 1948-tól 1967-ig a Jordán folyótól nyugatra levő terület Jordániai, a Gázai övezet pedig Egyiptomi fennhatóság alatt volt., de egy lépést sem tettek egy „Palesztin Állam” létrehozásáért. A Palesztin Felszabadítási Szervezet 1964-ben lett megalapítva, amikor az említett területek arab uralom alatt voltak. A palesztin szervezet célja nem „két állam” létrehozása volt, hanem Izrael megsemmisítése. Ezt akarja megvalósítani a Hamasz is. Egy palesztin állam létrehozása helyett a palesztinok a Hamaszt választották, amivel az ellenségkedés csak tovább szélesedik.

Israel Heute

Fordította Csoma László

Emlékezz vissza....

XXV. rész

A leszerelést követően a gyülekezet komoly munka előtt állt. A templom teljes felújítására már 250 000 korona gyűlt össze, s Zuti Sándor helyettesítő lelkész és Molnár Árpád gondnok már beadták a szükséges kérvényt a Járási Egyházügyi Hivatalhoz, valamint a Műemlékvédelmi Hivatalhoz. Áprilisban átvehettem az engedélyeket, s már „csak mestereket” és az építési anyagot biztosító vállalatot kellett keresni, hogy megkezdődhessen a munka. Mivel a vállalatok is a kommunista párt ellenőrzése alatt voltak, nem volt könnyű feladat. A Mindenható nem hagyott magunkra, s egy nagymihályi kis céggel szerződést kötöttünk, s Ungpálócról egy kis kőműves csapat vállalta a kőműves munkák elvégzését. A négy kőműves közül három hetven éven felüli, egy pedig 81 éves volt. Már csak álláscsöveket kellett találnunk, hogy a teljes templom állással legyen körülvéve. El kellett távolítani a vakolat maradványait, ki kellett cserélni az ablakokat, ajtókat, majd újra vakolni és színezni az egész épületet, esőcsatornákat cserélni. Ha mindezzel megvoltunk, akkor lebontani az állást és a templom belsejében újra felállítani, hogy a belső festést is elvégezhesük. A templom méretei: Az épület 37 méter hosszú, 14 méter széles, belmagasság 15 méter. A hajó falmagassága 14 méter, a torony falmagassága 29 méter. Nem átlagos mennyiségű állványzatra volt szükség. Ekkor ismét segítségünkre sietett az Úr. Gábor Bertalan, nagykaposi plébános elvitt a hőerőműben dolgozó brünni vállalat vezetőjéhez, aki segítőkészen, jelképes összegért hónapokra rendelkezésünkre bocsájtotta az állásokat. Június második felében „kiköltöztünk a templomból, július közepére pedig elkészült az állványzat az egész templom körül. A gyülekezet nem akármilyen összefogásról és áldozatkészségről tett bizonyosságot. Igaz voltak feszültségek is, de az Úr erőit, hitet és reménységet adott minden napon. Segítséget jelentett Koncsol László egyhetes látogatása is, ki maga is buzdította a gyülekezetet. Augusztus elejére elkészült a külső felújítás, s a belső festést édesapám végezte el munkatársaival. Szeptember közepén nyolc konfirmandus tehetett bizonyosságot hitéről a megújult templomban. Amikor elküldtük a meghívót a templomszentelési istentiszteletre, egy este néhai Fülöp Sándor, kaposkelecsenyi lelkész hívott telefonon, s meglepetten kérdezte: Mit csináltam, hogy két és fél hónap alatt kész lett a templom? Sokan úgy gondolták, hogy évekig tart majd a munka! Hát tettük, amit az Úr ránk bízott. Amikor mestereket kerestünk, Molnár

Árpád sokszor elmondta, máshol kisebb a templom, de mi ilyen nagyot kaptunk, ezt kell rendben tartanunk. Idősebb gondnokunk, Isza István naponként ott volt a munkálkodók között, s bizony több mint hetven évesen együtt bontottuk az állásokat 25 méteres magasságban is. Bár az akkori segélyalap 15 000 Koronával támogatta munkánkat, s a környező gyülekezetek is adományokkal siettek segítségünkre, a 450 000 koronás költség több, mint 90 százalékát a gyülekezeti adományokból fedezhettük. Voltak családok, akik 11 000 koronát adományoztak egy olyan időszakban, amikor 2 000 koronás havi fizetésből éltek az emberek. Az 1983. október 9-én tartott ünnepi istentiszteleten, melyen

A megújult templom 1983-ban

A munkát végző szlovák mesterek: balról a második a 81 éves Maksim bácsi, valamint a három hetven éven felüli Bobal testvér

mintegy 600-an vettek részt, az igehirdetés szolgálatát néhai Csatlós Sándor, nagykaposi lelképásztor, a Zsinati Elnökség tagja végezte.

Ez az év a választások éve volt egyházunkban, ami az akkori Eperjesi Református Egyházmegyét érzékenyen érintette. Gyülekezeti megoszlás 50-50 százalékos magyar-szlovák nemzetiségi arányt mutatott. Évtizedekkel korábban szóbeli megállapodás történt a két fél között, hogy választási időszakként egyszer magyar és egyszer szlovák esperese lesz az egyházmegyének. Az egyetlen jelölt Gazdovič György anyanyelvi szinten beszélt a magyar nyelvet, de magát szlováknak vallotta és szlovák gyülekezetben szolgált. A nyár elején tartott egyházmegyei közgyűlésen szóvá tettem, hogy miért nem magyar gyülekezet lelkészét jelölték. Mivel a gyűlésen a Járási Egyházügyi Hivatal is részt vett, Michal Hromanik, későbbi szlovák püspök, helyettes kissé ingerülten azt válaszolta, hogy ne legyünk nacionalisták, hisz az esperes tud magyarul.. Egyértelművé vált, hogy a jelölés nem a gyülekezetek akaratát tükrözte, hanem az állami beavatkozás eredménye volt. Ezen a gyűlésen békeelődást is meg kellett hallgatnunk. Ebben a Szovjetunió békepolitikájáról volt szó, és arról, miként támogatja az afrikai népeket a kommunista rendszerért folytatott harcukban.

Megjegyeztem, hogy keresztyénként semmilyen fegyveres harcot nem támogatunk, mert ez ellentétes Jézus tanításával. Miklós Juraj szlovák lelkész későbbi beszélgetésben figyelmeztetett, hogy legyek óvatosabb. Én úgy gondoltam, hogy keresztyének között őszintén elmondhatjuk véleményünket. – válaszoltam.

Már harmadik éve nem volt egyházunknak megválasztott püspöke, s Horváth Zsigmond magyar, valamint Matašik András szlovák püspök helyettesek szolgáltak egyházunk vezetésében.

CsL

- Folytatás következik -

KERESSÜK MEG A BIBLIÁBAN!

1. „És néki az Úr: Én leszek veled, és megvered, mint egy embert.” (Bírák 6:..)
2. „És monda: Az Úr az én és kőváram, és szabadítóm nékem.” (2Sámuel 22:..)
3. „És most mit, óh mi Istenünk, [mindezek] után? [Azt,]hogy mi [mégis] parancsolataidat,” (Ezsdrás 9:..)
4. „Ő terjeszti ki az üresség fölé és függeszti föl a földet a fölé.” (Jób 26:..)
5. „..... így szól az Úr Isten: Mivelhogy magasra nevededtél, és tetejét a felhők közé, és szíve felfuvalkodott az ő magasságában:” (Ezékiel 31:..)
6. „Monda néki: Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és nekünk!” (János ev. 14:..)
7. „Ti és az én a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében, a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmával.” (1Korinthus 5:..)
8. „És kérve kértünk, hogy l..... méltóan viseljétek magatokat, a ki az ő és dicsőségébe hív titeket.” (1Thesszalónika 2:..)
9. „Annyiban jobb lett kezesevé Jézus.” (Zsidókhoz 7:..)
10. „Kiki amint ajándékot kapott, [úgy] sáfárkodjatok azzal egymásnak, mint sokféle kegyelmének jó sáfárai;” (1Péter 4:..)

A Károli Gáspár fordítású Szent Biblia alapján összeállította: **Györky Szilvia**, Alsómihályi. Megfejtéseiket **2024. november 15-ig** lehet beküldeni Szerkesztőségünk címére: postai úton - **Református Újság Szerkesztősége, Hlavná 216., 076 74 Draňov**, vagy a **refujsag.csoma@gmail.com** e-mail címre.

Felhívjuk a megfejtést beküldők kedves figyelmét, hogy a megfejtés és nevük beküldésével egyúttal hozzájárulnak az adataik (név és lakhely) megjelentetéséhez a Református Újságban!

BIBLIAOLVASÓ

v e z e r f o n a l

November

1. P.	1Sám 7	Róm 6,1-11
2. Sz.	1Sám 8	Róm 6,12-23
3. V.	1Sám 9	Róm 7,1-6
4. H.	1Sám 10	Róm 7,7-13
5. K.	1Sám 11	Róm 7,14-25
6. Sz.	1Sám 12	Róm 8,1-17
7. Cs.	1Sám 13	Róm 8,18-30
8. P.	1Sám 14,1-15	Róm 8,31-39
9. Sz.	1Sám 14,16-52	Róm 9,1-13
10. V.	1Sám 15	Róm 9,14-33
11. H.	1Sám 16	Róm 10,1-13
12. K.	1Sám 17	Róm 10,14-21
13. Sz.	1Sám 18	Róm 11,1-10
14. Cs.	1Sám 19	Róm 11,11-24
15. P.	1Sám 20	Róm 11,25-36
16. Sz.	1Sám 21	Róm 12,1-8
17. V.	1Sám 22	Róm 12,9-21
18. H.	1Sám 23	Róm 13,1-7
19. K.	1Sám 24	Róm 13,8-14
20. Sz.	1Sám 25	Róm 14,1-12
21. Cs.	1Sám 26	Róm 14,13-23
22. P.	1Sám 27	Róm 15,1-13
23. Sz.	1Sám 28	Róm 15,14-33
24. V.	1Sám 29	Róm 16,1-16
25. H.	1Sám 30	Róm 16,17-27
26. K.	1Sám 31	1Kor 1,1-17
27. Sz.	2Sám 1	1Kor 1,18-31
28. Cs.	2Sám 2	1Kor 2
29. P.	2Sám 3	1Kor 3
30. Sz.	2Sám 4	1Kor 4

Megfejtők: **Pozsonyi e.m.:** Családi Irén, Beke Sarolta, Nagy Vida – **Nagymegyer;** Halák Rozália – **Pozsony Kosár Károly, Pozsony;** özv. Sándor Józsefné – **Réte;** **Komáromi e.m.:** Szigeti Zsuzsanna – **Bátorkeszi;** Baranyai Margit – **Marcelháza;** Bajcsi Márta, Zajos István – **Komárom;** Tóth Irma, Németh Irén – **Kamocsa;** Császár Vilma – **Deáki;** Fülöp Gulyás Erzsébet – **Párkány;** **Barsi e.m.:** Szalay Ferencné, Özv. Demény Lajosné – **Fél;** Németh Erzsébet – **Nyírágó;** Palásti Aranka – **Léva;** **Gömöri e.m.:** Tóth Katalin – **Nagybalog;** Schiller Mária – **Tornalja;** Jakab Edit – **Jéne;** Széplaky Tünde – **Rimaszombat;** **Abaúj-Tornai e.m.:** Metti Ferencné, özv. Pataky Bertalanné – **Migléc;** Csáji István, Páricsi Ödön – **Nagyida;** özv. Végvári Zoltánné – **Perény;** Juhász András, Dringus Júlia – **Csécs;** özv. Szabó Gyuláné – **Lucska;** ing. Damko Valéria, özv. Kövesdi Jánosné – **Reste;** Majláth Istvánné – **Kassa;** özv. Komjátó Istvánné, Kerekes Béláné – **Felsőlanc;** **Zempléni e.m.:** Jártas Lászlóné – **Újhely;** Gönczy Júlia – **Bacska;** Csernyánszky Erzsébet – **Imreg;** Vida Boglárka – **Ladmóc;** Kiss Magdaléna, Mladanec Irén, Rác Erzsébet – **Bodrogszerdahely;** Rigó Katalin, Egri Klára, Özv. Gerenyi Lászlóné – **Örös;** özv. Oláh Istvánné – **Hardicsa;** Tusai Piroska – **Szürnyeg;** özv. Szabó Ferencné, Kulcsár Eleonóra – **Királyhelme;** Árvay János – **Zemplén;** Želenák Éva – **Szentmária;** Molnár Levente – **Tiszacsernyő;** **Ungi e.m.:** özv. Molnár Sándorné, özv. Csicséri Józsefné – **Kisráska;** özv. Ladányi Lászlóné – **Deregyő;** Révész Tiborné – **Iske;** Dupály Csilla – **Abara;**

Jutalmazottak: Fülöp Gulyás Erzsébet – Párkány; Palásti Aranka – Léva; özv. Szabó Gyuláné – Lucska; Molnár Levente – Tiszacsernyő; Révész Tiborné – Iske;

Gratulálunk a megfejtőknek!

Református Újság

Gyülekezeti tájékoztató

Kiadja a Lónyay Gábor Polgári Társulás • Cím: Deregyő 216, 076 74 Deregyő, IČO/reg.szám: 31256732 • Nyilvántartási szám: EV 5612/18, ISSN: 2585-8491

Megjelenik havonta. Kereskedelmi forgalomba nem hozható. • **Terjeszti** a Deregyő-i Református Keresztyén Gyülekezet

Szerkesztőség: főszerkesztő: Csoma László, szerkesztők: Csoma Annamária, Györky Szilvia, Kraus Viktor, kárpát-medencei tudósítóink: Fábrián Tibor, Szenn Péter

Szerkesztőség címe: 076 74 Draňov-Deregyő 216, Tel.: 056/63 953 96, Mobil: 0908 035 094, E-mail: ladislavcsoma@gmail.com vagy csomalaszlo@centrum.sk

Nyomda: Marián Györky - MS PRINT

Az élet fája

Sok értelmezésben, népi kultúrában megjelenik az élet fája. A magyar hagyományokban is szerepel, mint díszítés motívum, különleges jelentéssel felruházott fa, megjelenik templomkazettákon, és a népmesékben is különböző jelentésekkel ruházták fel. Az összes vallásban valahol szerepel a fa, mint az élet, újjászületés, termékenység szimbóluma.

Ma az Arab-sivatagban, Bahrein-ben, egy kihalt részen látható egy fa, amely mintegy 65 ezer látogatót vonz évente. Egy kb 1400-as évek végén ültetett (talán akác) fáról van szó, amely leveleket hajt, virágzik, gyümölcsöt hoz, s amelynek a gyökerei akár 50 méter mélyen is lehetnek, hogy vizet találjanak azon a száraz vidéken. Tehát egy 4-500 éves fáról beszélünk, amit az Élet Fájának is neveznek. Viszont, hiába látogatják keresztyének tömegei, nem a bibliai életfáról beszél ez a fa.

Az 1Mózes (Genézis) 2:9-ben van először említve: „És nevele az Úr Isten a földből mindenféle fát, tekintetre kedvest és eledelre jót, az élet fáját is, a kertnek közepette, és a jó és gonosz tudásának fáját.” Utána azonban nem szentel neki különösebb figyelmet. Érdekes, hogy az első emberpár sem fordul felé, hanem inkább a tudás fájára hívja fel a gonosz a figyelmüket. Ez bizony nem elírás, hanem egy jelzés: inkább választja a tudást, mint az örök életet az ember. Aquinói Tamás azt vallotta, hogy a fa a fizikai öregezés ellen való, s azt jelenti, hogy aki eszik a gyümölcséből, az nem öregszik meg soha. Kálvin azonban az örök életre mutat, a Biblia alapján.

Ugyanis, nemcsak a Genézisben van írva az élet fájáról, hanem pl. a Példabeszédek könyve többször foglalkozik vele, látható, hogy már az akkori embert is foglalkoztatta, hogy valójában mit jelent az élet fája. A 11:30-ban például ezt: „Az igaznak gyümölcse életnek fája; és lelkeket nyer meg a bölcs”. A 12:13 ezt: „A halogatott reménység beteggé teszi a szívet; de a megadatott kívánság életnek fája.” A 15:4 ezt:

„A nyelv szelídsége életnek fája; az abban való hamisság pedig a léleknek gyötrelme.”

A Példabeszédek 3:13-18 ezt írja: „Boldog ember, a ki megnyerte a bölcseséget, és az ember, a ki értelmet szerez. Mert jobb ennek megszerzése az ezüstnek megszerzésénél, és a kiásott aranynál ennek jövedelme. Drágább a fényes kárunkulusoknál, és minden te gyönyörűségeid nem hasonlíthatók hozzá. Napoknak hosszúsága van jobbában, baljában gazdagság és tisztesség. Az ő útai gyönyörűséges utak, és minden ösvényei: békesség. Életnek fája ez azoknak, a kik megragadják, és a kik megtartják boldogok!”

Mindezek (és más helyek, pl. a Zsolt 1, 1Kir 6:23-35) arra mutatnak rá, hogy Isten terve az volt az emberekkel, hogy örökké boldogan, bölcsen éljenek vele egyetértésben. Az egész Ószövetség nem az örök fiatalságot érti az élet fája alatt, hiszen a gyerekeket, fiatalokat, amíg el nem érték a felnőttkort, nem tartották sokra, a gyakori halálozások és a tudatlanság, forrófejűség stb. miatt. Sokkal többre becsülték a tudást, az érettséget, a belátást, a bölcsességet, és ha már örök életre vágytak, akkor nem a fiatalságukat akarták örök életre vinni, hanem mindazt a tudást, amit életük során megtapasztaltak, összeszedtek.

Az Újszövetségben egyértelmű, hogy az élet fája maga Jézus Krisztus, aki feltámadásával nemcsak az örök életre, hanem a megfoghatón túli, ami alatt a halálon túli életre hív el. Ismét tehát visszahozza az újszövetségi ember gondolkodásába az élet fájának fogalmát. János így ír erről: „A kinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek. A győzedelmesnek enni

adok az élet fájáról, a mely az Isten paradicsomának közepette van.” (Jelenések 2:7)

Mi, emberek, bűnünkkel elszakítottuk magunkat Istentől, és az ő eredeti akaratától (Róm 5:12). János nem véletlenül írja: „Azon a helyen pedig, a hol megfeszítették, vala egy kert...” (Jn ev. 19:41a) Jézus a sírba szállt, hogy feltámadásával ismét visszahelyezzen minket a paradicsomi állapotba.

Isten szimbólumokban beszél hozzánk, de nem adja át azokba az erejét. Kálvin János úgy értelmezi, és így mi is ezt valljuk: „azok által nyújtja felénk a kezét, mert segítség nélkül nem tudunk felmenni Hozzá” Az embernek szüksége van arra, hogy tudatosítsa, nem saját erejéből, hanem Isten jóságából él. Így az élet fájában hinni, Isten felett, istenkáromlás, mivel Isten nem ad erőt egy egyszerű fának. Így a fa egy ígéret, amely annak a jelképe, ahogyan Jézus Krisztusban adja a feltámadást, úgy adja a világ rendberakását is, az örök élet által.

Györky Szilvia